



Terug naar het fototoestel

PRIMA NATUURLIJK, DIE CAMERA OP JE SMARTPHONE. MAAR JOURNALIST CAROLINE BUIJS MERKT DAT FOTO'S MAKEN NOG LEUKER WORDT MET EEN ECHT FOTOTOESTEL – EEN WAARBIJ JE ALLES ZELF INSTELT. WANT ALS JE DE TIJD NEEMT VOOR EEN FOTO, KIJK JE NAUWKEURIGER.

Het leukste aan de komst van de smartphone een paar jaar geleden, vond ik de camera die erop zat: daarmee kon ik ineens alles wat mijn dagelijks leven zo mooi maakt heel makkelijk vastleggen. Een gerecht dat mijn man met zorg had bereid, de bloeiende stokrozen in de vele geveltuintjes in mijn buurt, de etalage van mijn lievelingspapierwinkel, de gebloemde kopjes waar ik mijn thee uit dronk: alles wat ik de moeite waard vond, kon ik ineens bewaren.

‘Niemand heeft ooit via foto’s lelijkheid ontdekt. Maar velen hebben via foto’s schoonheid ontdekt,’ schreef de Amerikaanse publicist Susan Sontag niet voor niets in haar boek *Over fotografie*. ‘Niemand zal ooit uitroepen: Wat lelijk! Dat moet ik fotograferen. Zelfs als iemand dat zou zeggen, zou het alleen maar betekenen: Ik vind dat lelijke ding... mooi!’

ALLES OP DE FOTO

De naam waaronder William Fox Talbot in 1841 patent aanvroeg op zijn fotografisch procedé was calotypie: van het Griekse woord *kalos*, wat mooi betekent. ‘Al in de negentiende eeuw kwam fotografisch kijken gelijk te staan met een talent om schoonheid te ontdekken in de dingen die iedereen ziet, maar veronachtzaamt, omdat hij ze te gewoon vindt,’ schreef Sontag. Hoe leuk en waar dit alles ook is, voor een smartphone is fotograferen natuurlijk maar bijzaak.

Altijd en overal online zijn kan met diezelfde smartphone ook heel goed – en dat was precies wat me sinds vorig jaar steeds meer begon te irriteren. Want altijd en overal mijn mail checken, Instagram bekijken en whatsappen: daar had mijn hoofd soms geen zin in. En het klinkt misschien tegenstrijdig, maar doordat die telefoon-met-camera altijd in mijn jaszak zat, kon ik bijna niets leuks meer zien of meemaken of het moest worden vastgelegd met een foto. Grappig dat de Franse schrijver Émile Zola zei (nadat hij vijftien jaar amateurfoto’s had gemaakt): ‘Je mag niet beweren dat je iets werkelijk hebt gezien voordat je het hebt gefotografeerd.’ Maar: dat was in 1901. Toen was fotograferen nog een ingewikkeld procedé en Zola bedacht zich vast wel drie keer voordat hij op het knopje drukte, waardoor hij – neem ik aan – eerst de tijd nam om écht te kijken.

ÉCHT KIJKEN

De foto’s die ik met mijn telefoon maakte, waren vooral snapshots. Niets mis mee, maar wel snel en makkelijk gemaakt. Écht kijken, zoals Zola het denk ik bedoelde, deed ik er niet door – al was het maar omdat dat zo lastig ging via het scherm, waar tussendoor ook nog berichtjes op binnenkwamen.

Lees je over fotografie en spreek je met fotografen, dan merk je al gauw dat iedereen benadrukt dat het >

Spoil yourself

Inspiratie





‘Niemand heeft ooit via foto’s lelijkheid ontdekt. Maar velen hebben via foto’s schoonheid ontdekt’

juist om het kijken gaat. Fotograaf Vincent Mentzel zegt daarover in zijn boek *Foto Vincent Mentzel*: ‘Kijken, je wordt almaar gedreven om te kijken. Dat is het allerleukste. Dat er een gevoel door je lichaam gaat als je kijkt naar een mooi schilderij, een mooie foto, een mooie vrouw of een mooie man.’ Anki Wijnen, schrijver van *Shoot!*, een toegankelijk boek over fotograferen, denkt dat wanneer je fotografeert met een ‘echte’ camera, je je bewuster bent van de foto die je maakt. Want je hebt een camera immers vast om mee te fotograferen, niet om mee te whatsappen. Anki: “De focus is beter. In plaats van een snapshot wordt het ineens een echt beeld dat je aan het maken bent. Een camera heeft een zoeker (zo’n klein raampje waar je doorheen kunt kijken), en kijk je daar doorheen in plaats van via een schermpje, dan word je niet gehinderd door invallend licht. Zo zie je je compositie beter: je merkt dat je echt in de foto gezogen wordt en de compositie bewuster kiest.”

OP GEVOEL

Perfekte foto's zijn saai. Je hoeft niet allerlei technische snufjes te bezitten of te beheersen om mooie foto's te kunnen maken. De leermeester van Vincent Mentzel, fotograaf Maria Austria, deed alles op gevoel: ze keek naar de zon, zette het diafragma open en daar ging ze. Ook Mentzel werd een intuïtieve fotograaf: technische snufjes interesseerden hem niet zo: juist de foto's waar een kleine onregelmatigheid in zit, zijn het meest overtuigend.

IN HET DIEPE

Mijn telefoon zo nu en dan thuis laten, vooral als ik vanuit de stad de natuur in fietste, was mijn methode om wat minder online te zijn. Alleen: juist dan zag ik natuurlijk mooie dingen die ik had willen fotograferen, zoals de bloesembomen die in bloei stonden, en daar baalde ik dan weer van. Ook over dit aspect schreef Susan Sontag in *Over fotografie*: ‘Het is heel gewoon wanneer iemand die een glimp heeft opgevangen van iets moois, spijtig opmerkt dat hij er geen foto van heeft kunnen nemen. De rol van de camera bij het mooier maken van de wereld heeft zo’n succes gehad, dat foto’s meer een norm voor schoonheid zijn geworden dan die wereld zelf.’ De oplossing: mijn ‘echte’ camera – die sinds de komst van mijn smartphone werkeloos in de gangkast lag – weer gebruiken. Alleen: ik wist eigenlijk niet hoe die werkte – al die verschillende draaiwieltjes, schermen en instelmogelijkheden vond ik nogal intimiderend – waardoor ik mijn camera altijd op de automatische stand zette en mijn foto’s kwalitatief gezien maar weinig verschilden van mijn telefoonfoto’s. Gewoon maar in het diepe springen dus, en opnieuw kennismaken met mijn camera.

VRIENDEN MET DE CAMERA

Ook fotograaf en blogger Daan Rot moest eerst iets overwinnen voordat ze met een ‘echte’ camera ging werken: “Ik vond zo’n camera ook echt eng en met een nieuwe camera kan het zo een jaar duren voor ik hem doorheb. Dus is het een kwestie van gewoon beginnen en af en toe gefrustreerd het ding weer in de kast leggen omdat hij niet doet wat ik wil. Ik heb inmiddels drie echte camera’s. Met de een ben ik meer bevriend dan met de ander. Ik kreeg de tip om alle opties op zo’n camera een voor een te gaan uitproberen. Maar ik heb zeker nog niet alles onder de knie en dat



hoeft ook helemaal niet. Kijken is het allerbelangrijkste. En gewoon heel veel foto's maken, van fouten leer je en soms leveren juist die fouten verrassende resultaten op. Ga er vooral op uit en maak veel vliegreun. Maak je niet te druk over techniek of regels. Kijk en ontdek wat voor jou werkt en onthoud dat.” Anki Wijnen vult aan: “Onthoud dat jij de baas bent over je camera en niet andersom. Je camera is niet meer dan een instrument, uiteindelijk zijn het je ogen die het echte werk doen. Die ‘zien’ de foto – de camera is slechts een hulpstuk. Volg een workshop als je onzeker bent, maar laat je nooit uit het veld slaan. Iedereen kan het leren.”

DE LOL VAN EXPERIMENTEREN

Tussen mijn oude camera en mij is het uiteindelijk nooit meer iets geworden. Vorig jaar liep ik langs een leuk eenmansfotozaakje bij mij in de buurt, waar nog een man werkt die eerst alle toestellen uitprobeert voor hij ze verkoopt. En daar lag-ie, in de etalage: vrijwel hetzelfde model als mijn vader vroeger had, maar nu digitaal. Bij een camera kopen is het net zoals bij gereedschap: het moet in je handen passen, had fotograaf Vincent Mentzel me al uitgelegd. En, je moet er een beetje verliefd op worden, vulde mijn vader aan. Het is waar. Ik ruilde mijn werkeloze camera – waar ik nooit verliefd op was geweest – in, en nu doe ik het weer: trots rondlopen met een ‘echte’ camera. Ik zet ‘m nooit meer op volautomatisch, maar maak gewoon >

LICHT

Licht is allesbepalend voor een foto, daarom is het handig als je een beetje snapt hoe je het licht dat in je camera valt kunt beïnvloeden. Daar zijn drie manieren voor: via de sluitertijd, het diafragma en de ISO-waarde. Beste methode om dit onder de knie te krijgen, is doen. Maak foto's met een verschillende sluitertijd, diafragma en ISO-waarde en kijk wat er gebeurt. Probeer het onder verschillende omstandigheden uit: op zonnige dagen en op grijze dagen.

SLUITERTIJD: bepaalt hoe lang er licht in je camera valt en wordt op je camera weergegeven als deel van een seconde. Maak je een foto met een sluitertijd van 1/25, dan staat de sluiters 1/125e van een seconde open: zo lang valt er licht in je camera. Om te onthouden: hoe hoger de sluitertijd (dus een hoog getal) hoe korter de belichting – en andersom. DIAFRAGMA: bepaalt hoeveel licht er in je camera valt. Diafragma zit in de lens: hoe groter de opening, hoe meer licht. Maar ook: hoe groter de opening, hoe kleiner het gedeelte dat scherp is op je foto (scherptediepte). Om te onthouden: hoe lager het getal, hoe groter de opening in je lens en hoe minder scherptediepte – en andersom. ISO-WAARDE: bepaalt de gevoeligheid van je camera voor licht. Om te onthouden: hoe hoger de ISO-waarde, hoe gevoeliger je camera en hoe lichter je foto.

Kijk op [Zilverblauw.nl](https://www.zilverblauw.nl), klik op Shoot! en scroll naar beneden voor de 'Shoot! Cheat Sheet', een handig overzicht van wanneer je het beste welke instellingen kunt gebruiken.



‘De mooiste foto’s van de wereld maak je in je hoofd’

al uitproberend de foto’s die ik wil maken. Ik bepaal zelf weer of ik de achtergrond nu wel of niet scherp wil hebben – iets wat met mijn smartphone en vorige camera nooit lukte. Fotograferen staat voor mij nu weer symbool voor rust, voor echtheid, voor plezier, voor de lol van iets leren, voor experimenteren en ontdekken dat je eerst mislukte foto’s moet maken voordat je snapt hoe je camera werkt. Ik maak nog steeds foto’s met mijn smartphone, maar het hysterische klikken is er een beetje af. En als het een dag niet lukt en de camera doet niet wat ik wil, denk ik maar aan de uitspraak van Vincent Mentzel: “In je hoofd maak je de mooiste foto’s van de wereld.” ●

VERDER LEZEN EN KIJKEN

- * 'Over fotografie', Susan Sontag (De Bezige Bij, alleen nog tweedehands of als e-book verkrijgbaar)
- * 'Foto Vincent Mentzel', Vincent Mentzel (uitgeverij d'jonge Hond, alleen nog tweedehands verkrijgbaar)
- * 'Shoot! - Fotograferen met je hart', Anki Wijnen (Uitgeverij Snor)
- * Vincentmentzel.nl, @vincentmentzel
- * Zilverblauw.nl, @zilverblauw.nl
- * Maandagdaandag.nl, @maandagdaandag
- * Andreacorroneajenkins.com, @hulaseventy



ANALOOG

Begrijp je een beetje hoe een camera werkt, leen dan eens een analoge camera (met fotorolletjes). De Amerikaanse fotograaf Andrea Corrora Jenkins fotografeert nog regelmatig met een analoge camera: "Door het beperkte aantal foto's waarmee je het moet doen, denk je vanzelf goed na over wat je wilt fotograferen, en hoe, waar en waarom. Deze bewuste manier van omgaan met de camera zorgt voor creatieve groei die ik niet altijd ervaar met digitaal fotograferen." Vincent Mentzel beaamt: "Kijken en fotograferen met een digitale camera is onrustig. Je drukt en kijkt naar beneden op je scherm. Fotografeer je analoog, dan kijk je, druk je af en houd je contact met je onderwerp. De geportretteerde voelt zich beter en heeft niet het idee dat hij of zij een 'object' is. Analoog fotograferen houdt de boog gespannen en zorgt voor verrassingen."



A photo a day
keeps the doctor away